

CÂTEVA MONEDE GRECEȘTI ȘI ROMANE DESCOPERITE LA DINOGETIA (GARVĂN, COM. JIJILA, JUD. TULCEA)

de Adrian Popescu

Fortificația romano-bizantină de la Dinogetia a beneficiat de cercetări arheologice desfășurate pe o perioadă îndelungată de timp¹, informațiile privitoare la descoperirile monetare de epocă romană și apoi romană târzie nelipsind, însă un studiu asupra lor nu a apărut. De o atenție mai mare s-au bucurat doar monedele bizantine timpurii care au fost publicate și studiate de regretatul Bucur Mitrea².

Având în vedere cele de mai sus, introducem în circuitul științific un număr de nouă monede grecești (1 ex.) și romane (8 ex.) aflate într-o colecție particulară³. Date mai amănunțite cu privire la locul exact de descoperire al monedelor lipsesc, rămânând de reținut doar faptul că piesele au fost găsite în cetate și în imediata ei apropiere.

Cea mai veche monedă din lotul nostru este o piesă de bronz emisă la Histria, purtând pe avers capul Demetrei cu o cunună de spice (nr. 1), exemplar care poartă pe avers o contramarcă situată pe gâtul zeiței și înfățișând un cap spre dreapta. Exemplarul nostru se adaugă unei alte monede grecești bătută însă în Macedonia și având numele regelui Filip II, găsită în cetate în anul 1968⁴.

Seria monedelor romane se deschide cu o piesă de la Faustina II (nr. 2), cataloagele utilizate înregistrând pentru acest tip doar sesterti, exemplarul abia menționat fiind evident, având în vedere metalul, greutatea și diametrul, un as. Această piesă emisă în timpul împăratului Antoninus Pius se adaugă altor două bătute în vremea aceluiași împărat și descoperite una la km. 9 pe drumul național Galați-Tulcea, iar cealaltă chiar în cetate⁵. Seria monedelor romane continuă cu exemplare din secolul al IV-lea care alcătuiesc majoritatea pieselor din lotul studiat. Cele mai timpurii monede sunt doi folles care poartă numele lui Constantin I și Licinius I (nr. 3-4), adăugându-se astfel unui alt exemplar purtând numele celui din urmă⁶. Din etapa 324-330 avem o monedă de la Helena, emisă la Siscia (nr. 5), perioadă pentru care mai este cunoscut un exemplar emis la Heraclea în numele lui Constantius II⁷. De la mijlocul secolului mai era cunoscută o monedă de la Constantius Gallus, emisiune a atelierului de la Nicomedia⁸, la care se adaugă acum două piese purtând numele lui Constantius II bătute la Thessalonica și Constantinopol (nr. 6-7). Penultima piesă este din anii 378-383, exemplar de la Gratianus (nr. 8) important pentru că este dintr-o perioadă în care se constată un recul în aprovizionarea cu numerar a piețelor dobrogene⁹ iar ultima din anii 393-395, emisă la Heraclea în vremea lui Theodosius I (nr. 9). Piese mai târzii sunt menționate în literatura privitoare la situația de la Dinogetia¹⁰, exemplare publicate cu toate detaliile lipsind pentru moment.

¹ Pentru bibliografie vezi TIR, L 35, București, 1969, p. 38; Al. Barnea, *Peuce*, 9, 1984, p. 339-346; M. Zahariade, *Moestia Secunda, Scythia și Notitia Dignitatum*, București, 1988, p. 132-134.

² B. Mitrea, *Pontica*, 7, 1974, p. 49-72.

³ Mulțumim d-lui Gh. Mănușu-Adameșteanu de la Muzeul de Istorie și Artă al Municipiului București, care ne-a înlesnit accesul la piese în vederea identificării.

⁴ B. Mitrea, *Dacia*, NS, 20, 1976, p. 288. nr. 13 (I. Barnea, B. Mitrea); idem, BSNR, 70-74, 1976-1980, 124-128, p. 568, nr. 21.

⁵ E. Oberländer-Târnoveanu, *Peuce*, 8, 1980, p. 502, nr. 25.

⁶ *Ibidem*, p. 505, nr. 76.

⁷ E. Oberländer-Târnoveanu, Cristina Opaț, *Peuce*, 9, 1984, p. 269, nr. 31.

⁸ E. Oberländer-Târnoveanu, *op.cit.*, p. 505, nr. 77.

⁹ Gh. Poenaru Bordea, R. Ocheșanu, E. Nicolae, SCN, 9, 1989, p. 57 și notele 45-46.

¹⁰ Al. Barnea, *Peuce*, 9, 1984, p. 340-341; vezi A. Popescu, Mihaela Iacobs, I. Georgescu, *Monede grecești, romane și bizantine timpurii din colecția Ioan Georgescu, Tulcea*, în acest volum.

Histria : autonomă

1. AE; ♂: 5, 48 g; 19,2 mm. Contramarcă pe avers.
Pick, p. 168, nr. 476.

Antoninus Pius : Faustina II

2. As; ♀: 8,87 g; 23x25,9 mm.
Cf. RIC, III, p. 192, nr. 1383 (2). Roma, anii 145-146, unde *sestertius*.
Cf. BMC, IV, p. 382, nr. 2194, Roma, grupa a III-a, unde *sestertius*, iar la noi pe avers legenda *FAVSTINA A*/ *VGVS* - *TA AVG P II F*

Constantinus I

3. AE; ♂: 2,99 g; 21,9 mm.
RIC, VII, p. 601, nr. 14, Nicomedia, anii 313-317.

Licinius I

4. AE; ♂: 2,80 g; 21,2 mm.
RIC, VII, p. 643, nr. 4, Cyzic, anii 313-315.

Helena

5. AE; ♂: 2,78 g; 18,7 mm.
RIC, VII, p. 453, nr. 218, Siscia, anii 328-329.

Constantius II

6. AE; ♀: 2,45 g; 16,5x19,4 mm.
RIC, VIII, p. 419, nr. 189, Thessalonica, anii 350-355, grupa a III-a.

7. AE; ♂: 2,23 g; 16,3x18,5 mm.
RIC, VIII, p. 458, nr. 123, Constantinopol, anii 351-355, grupa a II-a.

Gratianus

8. AE; ♀: 2,19 g; 17,5x18,9 mm.
LRBC, II, nr. 2131, Constantinopol, anii 378-383.

Theodosius I

9. AE; ♂: 4, 66 g; 20,3x21,3 mm.
LRBC, II, nr. 1989, Heraclea, anii 393-395.

SOME GREEK AND ROMAN COINS DISCOVERED AT DINOGETIA
(GARVÂN, JIȚILA COMMUNE, TULCEA COUNTY)

Abstract

From the late roman fortress at Dinogetia are published here nine coins: one greek struck at Histria and eight roman imperial from the second and the fourth century A.D. The coins are in a private collection and are important because very few ancient coins from this site were published, despite the fact that the archaeological excavations began after the second World War and continued to the present day.

EXPLICAȚIA FIGURII

Fig. 1. Monede grecești și romane descoperite la Dinogetia.

EXPLANATION OF THE FIGURE

Fig. 1. Greek and roman coins found at Dinogetia.

Câteva monede grecești și romane descoperite la Dinogetia.
(Garvăn, com. Jijia, județul Tulcea)